

ENDRÖDIEK
ÉNEKELNEK

I

ÉNDRÖDIEK ÉNEKELNEK

I.

SZOMORÚ, BÁNATOS ÉS REMÉNYKEDŐ
DALOK.

*

Előszó

Több mint húsz éve gyűjtök már
magnetofonon éneket, dalokat
endrédiektől Srántalanször állt
már mikrofon előtt Szülő, testvér,
rokon, szomszéd, ismerős.

Mindannyian el énekelte azt, ami
és világnak, vagy pillanatnyi
hangulatának a legjobban meg-
felelt. Mindenféle irodalmi vagy
zenei értékektől eltekintve
gyűjtöttem csokorba ezeket, úgy
mint ahogy taska virágot szed
a réten az ember — és mégis,
e dalok hallgatása közben úgy
érzem, hogy Szülőfalum lelki-
lete van jelen sok-sok színdarab-
latban.

Hálás köszönetem azoknak, akik
eddig is már közreműködtek,
és azoknak akik a jövőben is
majd ajkukat dalra nyitják,
buzdításom Tompa Mihály költő
szavával szóljon: "Fiain,
csak énekeljétek!"

Bella János

Backnang, (N. Sz. K.) 1985

E ³ ~~Két~~ kötetes Album
képanyagához és a
hozzá csatolt ³ 2³ db.
magneton kazetta
felvételeinek elkészíté-
séhez segítségemre
voltak: Keller Karl (fotók)

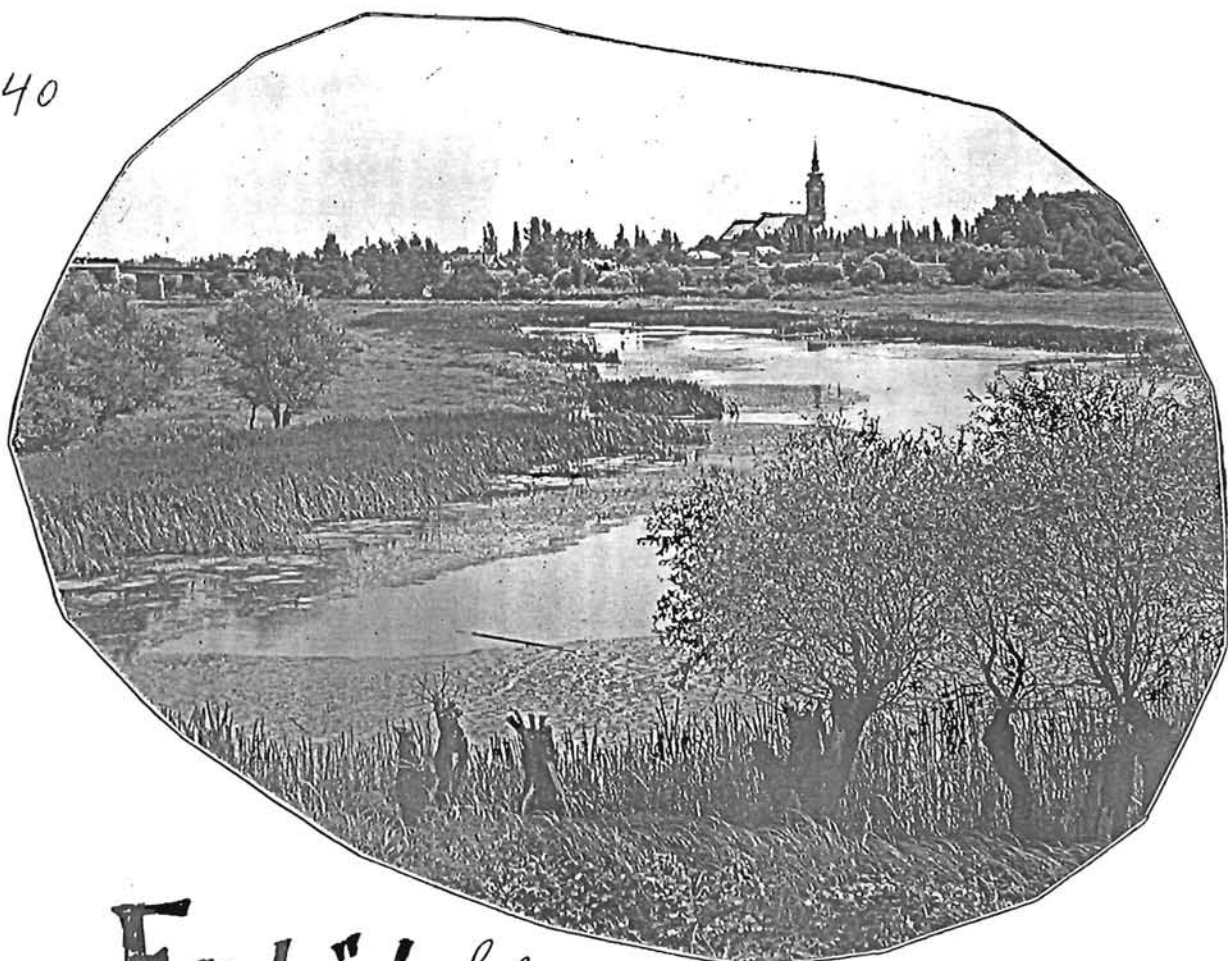
Kunkovics László

Timár Elekné
Vaszkó Jre'n
és Katona László
(magnófelvételek)

A reprodukciók Lotz Károly és Sterio Károly
munkái nyomán készültek.

I. 40

Endröd falu nem messze van
temploma Körös partján van.
Környöskörül aranycsiphe
rászállott egy bis gerlice.

Mért sírsz, mért risz bis gerlice?
Jön még néhed párod ide!
Mit ér néhem a más párja,
ha az enyém el van zárva?

El van zárva kalichába;
Ferenc jóska-Kaszárnyába.
Ha én bis gerlice volnék
babám ablakára szállnék!

Ott is csak azt turbékoluám.
Ébren vagy e barna babám?

Ébren vagyok, nem alszok,
mindig rólad gondolkozok.
Jgy jár aki szeretőt tart,
éjjel nappal nem alszik az!

5

(Énekeltte: Dingainé, Szurovecz Piroska)

Ismertem egy házat valahol nem messze,
 hej, de nagyon szép volt a csillagos este,
 Ke'kebb ott az ég is, pirosabb a rózsá,
 valami a szívem
 mindig oda húzza.

I. 102
 ↔

J.B.
 85

Lakadalom vagyok
 hivatalos vagyok.
 De én nem megyek el
 mert bánatos vagyok.
 Hagyják, ne zavarják,
 hagyják mulassanak:
 Lakadalom lehet
 temetés lesz holnap!
 *
 (Énerelte: édesanyám 1963 ban)

I. 69

Kimegyek az éjszakába, ragyognak a csillagok.
Igy gondolkozom magamba: Hát az anyám hol ragyog?
Amott ragyog, fehér háznál
szép kedvesem szemében,
többet is az valamennyi
csillag ragyog az égen!

Éjfél előtt
éjfél tájban
kezd a csillag ritkulni.

- Kelj fel csárdás kisangyalom
ha elakarasz indúlni!
- Még most jöttem, már is megyek,
itt maradni nem lehet!
- Fáj is nekem az elválás
kedvesem Isten veled!

x

7 [Énekelte: édesanyám 1963-ban]

A mindent a szemednek! - de meparított a szívemnek!
 Addig addig kacringattál,
 még csak el nem csábítottál!

Váljon el a Nap az Égtől
 barna lány a kedvesétől
 minek éljek a világon, ha tetőled el kell válnom?

Őszi rózsá festő rózsá nyílt ki egy kis kapuba'
 Egy szép reffel arra jártam,
 beteg lettem, hogy mepláttam.
 Nem járok már arra régen,
 virulsz e még? - azt sem kérdelem.

Babám rólad álmodozom,
 mindig rólad
 gondolkozom!
 *

J.B. 85

Énekelte: édesanyám
 Bella Józsefne,
 sózón Viktória 1963-ban. 8+

Verőfényes kihéletnek ez szép delutáján
amikor én megláttalak a falatok táján
amikor a két ibolyát együtt szedték ketten,
babonászó két sremednek imádoja lettem.

Babonászó két sremednek imádoja lettem,
azt csak a jó Isten tudja, hogy mennyit sremedtem,
A pászorom felhállatgrik a csillagos éjsz
az éjszakai csak terölad álmodorom ve'fif.

J.B.85

olyan vagyok mintha mindig
a temetőbe járnék,
mint ha egy ha a halottak közt
valakire várnék.
Pedig nemem halottam nincs
csak a szívem gyászol
amióta fejemben a
menyasszonyi fátyol.

(Énekelte: édesanyom
Sóciá Viktória 1863-ban)

"
 Őszi rózsá
 nyílik a
 kertembe'
 szomorúan
 tűzöm
 a
 keblemre
 mintha
 arcom
 fehérlene
 róla,
 oly halvány
 vagy
 te szép
 őszi-
 rózsá!

Ha meghalok
 ki viseli gondját? Kiápolja szegény
 őszi rózsát? Ne legyen más tevé
 koporsómra, csak egy halvány
 fehér őszi rózsá!

[Énekelté: édesanyám, Sóczó Viktória 63 ban]

Nem élek sokáig,
nem jutok haráig
rád hagyom a testamentumom!
... van otthon egy cifra szűrőm
mel egy szép sebám
van otthon egy szépen szóló
füzfafurulyám
.... a ládában találsz majd egy
piros kezkerőt ...
add vissza a Juliskámnak,
Isten áldja őt!

(Énekelte: édes-
anyám 1963-ban)

Tréviyében van egy szomorú fűzfa.
Alatta egy magyar baka meghalva.
Bajtársai karddal ássák a sírját,
bosnyák lányok kötik a koszorúját.

Nagy jó estét köszöntem az anyámnak.
Talán bizony el sem fogad fiának. * ismer
Nagy örömmel szorítja a jobb kezem;
Isten hozott szabadságos gyermekeim!

Nagy jó estét köszöntem az anyámnak:
Haza hoztam ezt a bosnyák mezeostét,
de nem azért hoztam el, hogy szeressem,
édességem hőnyebbségét keressem!
*

(Énekelte: Varjűné,
Szurovecz Mária 88 éves 1983-ban)

I: 205

Sej, nem forog már, sej, nem forog már
az Endrödi szélmalom.

Sej, nem molnár már, sej, nem molnár már
az én kedves galambom.

Ha nem molnár-levegő tege le a lisztes sapháját,
sej, tege fel a, sej tege fel a rozmarinos kalapját.

Sej, mepéretű már, sej mepéretű már pirosra a búza.

Páros fehér galamb, páros fehér galamb
mind elhordja a halászt.

Páros fehér galamb, ne hood el a búzahalászt
sej miből süit a, sej miből süit a
feleségem pogácsát.

Sej, árva vagyok, sej, árva vagyok
mert nincsen édesanyám.

Sej, marad nekem
Sej, marad nekem

egy átkozott mostohám.

Én vagyok az árva vessaó
gyenge hajléka.

Sej más éli a
világát
a babámmal.

(Énekelte: Varjainé,
Szurovecz Mária 88 éves)

13 +

J. B.
85

Letörött a Bécs-i torony teteje,
 hízza aztat a Káptalan hat ökre.
 Káptalannak mind a hat ökre villás,
 valamennyi Endröd-i lány mind csárdás!

En is voltam valamikor valaki,
 én is tuoltam a lefegynek hazudni,
 most már vagyok hervadt
 rózsá levele,
 elhervasztott régi babám
 szerelme!

*

(Énekelte: Varjúné, Szurovecz Mária
 88 éves 1983-ban)

A komját száll a pusztára, jaj de nagyon hideg a tél.
 Még az élet is benn tartják, belül-kívülabri csak él.
 Vándor lepény jár egyedül, feje fölött varjú repül
 és a varjú, hogy mire vár...
 egyre mondja, hogy kár, kár, kár.....

Feszület áll az út szélén, rajta szentelt Mária kép.
 Szepény lepény, vándor lepény, eleje lép, hajlékot kér...
 Párnója a havas árok, feje fölött varjú károq
 és a varjú, hogy mire vár...
 egyre mondja, hogy kár, kár, kár.....

(Énekelte: Tellerne
 Vaszkó Ilona 1983-ban)

"Dicséretezzék" - szól a leány a papjához nagy bánattal.
 "Tiszteletű Uram, Atyám, halottam van az úrban.
 Földhözragadt szegény vagyok, stólapénzt én nem adhatok,
 mindenem a bűbárat! - Megkövetem tisztelettel
 ingyenesen temesse el az én édesanyámat!

Szánja a pap a büszke leányt, szelíden szól hozzája:
 Nem élhet a levegőből az úr jámbor szolgája!
 - Nekem se jut semmi ingyen...
 no meg aztán annyiban sem temethetek tenéked;
 Esküvő lesz a faluban,
 ma esketem édesfiam
 a te hitlen babádat!

*

(Esketette:
 Tellerne,
 Vaszkó
 Hona
 1983 ban)

J.B.
 85

Széles árok keskeny padló,
igazán szeretni nem jó.

A szerelm nem állandó,
mint az idő, változandó.

Zörög az akácfa levelén,
mert hidegen fújja a szél.
Ugyan bábam, hova került,
hogyan az este el nem jöttél?

Mentem volna, nem lehetett,
mert a havas erdő esett.
Mert a havas eső esett,
édesanyám nem eresztett!

(Énekelte:
Tellerne,
Vaszkó Ilona
1983-ban)

Nem tudom, hogy szeretlek e, csak valamit érezek,
Valamit a szívem körül, ha szemembe nézek

Megremegek a lelhem tőle, jaj de nagyon
Vagy érzem, ha mást szeretnél,
még hellene halnom.

Akkor mit is tehetsz velem, ^{vagyok} ^{fiúva.} ^{fiúva.}

Lesz e még a szerelmünknek
hajnalhasadása?

Bárhol járok mindenütt a
felváltó arcod látom.

Nem tudom, hogy szeretlek e,
mégis hozzád vagyok!

*
Mért hoztad azt, hogy szeretsz,
mért csaltál meg engem?
Te voltál a reményregem
te voltál a szentem.

Mért beszéltél szerelemről
édes boldogságról?

Mért kell sírosum éjjel
nappal,

mért nem tudok
álmodni se másról?
Elmezz, er én merne tőled... stb.

(Énekelték: Jellenne, Vaszkó
Hóna 1983 ban)

J.B.
85

Hideg szél fűj, édesanyám
 hozza ki a kendőm.
 Még az éjjel felkeresem
 a régi szeretőm.

Ki állok a kapujába
 kibeszélgetem magamat
 vele utoljára.

Ellőtték a
 jobb karomat
 folyik piros vérem.

Nincsen nekem édesanyám
 ki bekösse nekem.

Gyere kisangyalom kösd be a sehicimet,
 gyógyítsd meg a bánatos szívemet

J.B.
 85

(Énekelte: Sóci Kóna 80 éves ei lánya 1982-ben)

Végigmentem az Endrőd-i főutcán
 Találkoztam egy szép barna legénnnyel
 [- Szóltam hozzá, fejét felem
 se hajtja, de se hajtja
 még a kösrönésemet se fogadja:]

Édesanyám miért is sültél világra?
 Miért nem dobtál a zavaros Tiszába?
 Tiszta vize vitt volna a
 Dunába, a Dunába,
 hogy ne volnék
 senki megúnt
 babája!

*

(Énekelte sózró Ilona, 80 éves éslánya)

Faj de sokat artam faszam
regruta koromban,
mikor fegyver alatt
álltam
a kaszárnya
kapuban.

[Nehéz
a fegyverem
a vállamat
nyomja
még nehezebb
ej, az a
bánat
ki szívemet
nyomja,
még nehezebb
sej, az a
bánat
ki szívemet
nyomja!]
*

Enekelte: Söczonè,
Franci néni
(1983 ban)

J.B.
85

Volt énnekem édesanyám de már nincs
mert elvitte a Szegedi-i nagy árvíz
tizen hétet már mióta halászon
nagy az árvíz a könnyeimtől nem látom.

Kifogtam az édesanyám kendőjét,
négy sarokba be is ittam a nevet
[közepébe azt a jajszót rakattam:
édesanyám, jaj de árván maradtam!]

[Énekelte agyenes Franci néni 1983-ban]

Deres már a határ
ösrül a vén betyár
Rá se néz már
Sohasem a fehérlép.

Nem is vör föbb
nyarat.

Semmije sem marad.
Egyetlen egy hű
társa a szefénység.
Más se kell
az egész világból
csak a pipa
meg egy pohár bor!

Deres már a határ
ösrül a vén
betyár.
Rá se néz
már
sohasem
a fehérlép.

J.B.
85

(Éneklék a Bella
testvéreik 1984 éven)

Édesanyám is volt nekem.
 Keservesen nevelt engem :
 [: Éjszaka fent, nappal mozsott
 jaj, de keservesen tartott! :]

Bujdosik az árva madár.
 Minden erdő szélén mefáll.
 Hát az olyan árva mint én,
 hogy ne bujdosholna szegény!

* Mikor mentem... stb.

(Énekelték a Bella testvérek 1963-ban)

I: 425

Káposzta, káposzta
téli, nyári káposzta
édesanyám háza
nálam nélkül
de árva.

Az van a káposzta
kacskaringós
levelére ráírva:
Érted vagyok
rózsám
három évig
katona.

Ledülött, ledülött
a szénaboglya
tetejére.

Gólya madár sejt, hajt,
fészket rakott
belsőre.

Gólya madár sejt, hajt,
szépen kelepel

a hártetön:
Elhagyott, elhagyott
engemet a szeretőm!
*

25

(Énekeltem: a Bella testvérek 1963-ban
és 1984-ben!)

From a letter to Balogh Mariának,
 Csongorád vármegye legzelebbik lányának.
 Ki nagyon finetve billogja, persétje,
 adják tisztelettel a saját kezébe,
 a saját kezébe!

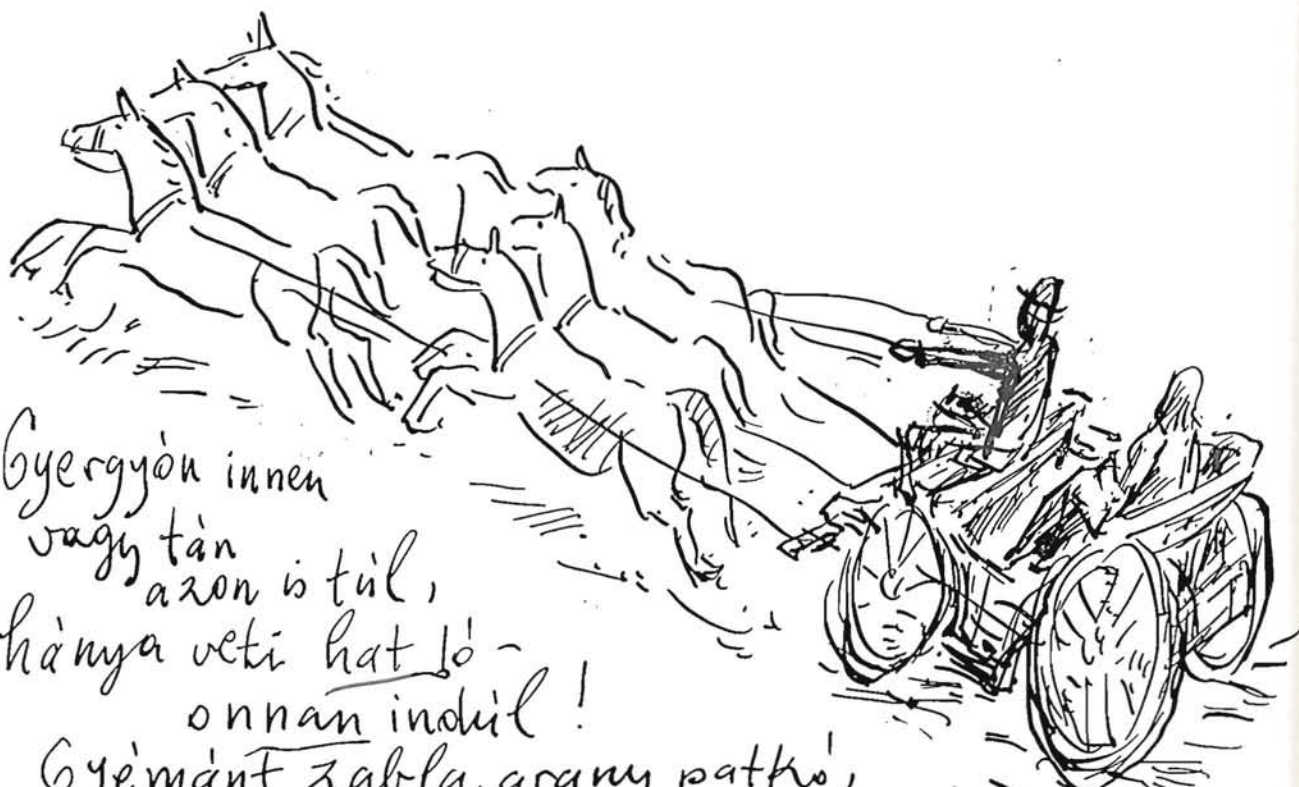
... Édes kisanyómalom, mit is tudnék írni?
 Hogyha rád gondolok, jobb szeretnék
 sírni!

Magos a kaszánya, sok próba
 van benne,
 de az én bánatom
 mégse fér el benne!
 ... Még se fér
 el
 benne!

*

(Énekeltek:
 a Bella
 testvérek
 1982-ben)
 József és
 J.B. - Mariska
 85

Gyergyón innen
 vagy tán
 azon is túl,
 hányá veti hat ló-
onnan indúl!

Gyémánt zablá, arany patkó,
almás dereg az a hat ló,
üvegbot van utána a hintó!

Mért is jöttél
 aranyos hintóban?

Jöttél volna
 gyalog járó sorban,
 ázva, fázva
 rongyolódva...

Talán itt maradtál
 volna,

a hebleme
 öleltelek volna!

*
 (Énekelte Bella József 1983-ban)

Tavasszal a Tisza mikor kiviágzik,
 millió kis lepke vize fölött játszik.
 Egy sem él sokáig, míg olvasok szánig.
 Temető a Tisza, mikor kiviágzik.

A mi szerelmünk is, igen kérsz fele;
 Alig, hogy született, már is semmivé lett.
 [De az én két szemem könnyteengerben ázik:
 Úgy vágyom a Tiszát mikor kiviágzik!]

*

(Énekeltte: Bella Imre
 1963-ban)

J.B. 85

I. 481

Páros csillag az ég alján,
egyik fényes, másik halvány.
Én nem tudom mi fáj úgy én-nékem
mikor azt a két csillagot nézem.

Amelyik oly szépen ragyog,
rosszám az a te csillagod,
amelyik ott alig-alig látszik
az az enyém,
tiéd az a másik.

Sápadt csillag de kár neked
azt a fényest kerülgetned.
Egyre jobban halványulsz
el tőle
jobban tennéd
szállnál le a földre!

[Énekelté: Bella Imre
1983-ban]

29

+

J. B.
85

Édesanyám, te jó asszony,
 örömgyalnák rendelt Isten téged.
 Tőled kaptam azt az édes
 érted éző jó anyai örzívét.
 Éjjel-nappal rám vigyáztál,
 mindig jóra tanítottál
 // áldjon meg az Isten //
 áldjon meg az Isten.

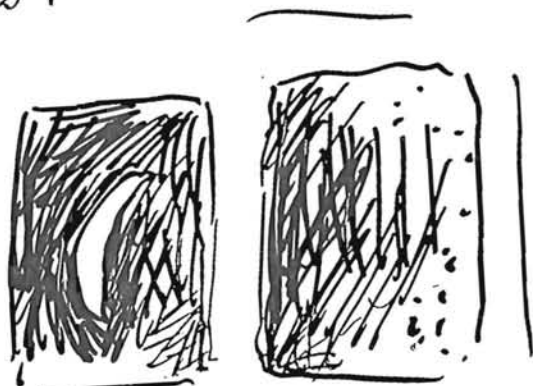
Édesanyám, te jó asszony
 ha egyszer itt maradsz
 én nálad.
 Rózsás otthont
 nyujt majd néked
 a kiskertés, vad-
 virágos házamban.
 Mindig leszem gondolatod
 és te fiad
 sókolgatod
 úgy mint
 réges régen,
 úgy mint
 réges régen.

(Énekelte: Bella Imre 1963 ban)

Fehér selyem, csipkés szélű
drága kicsi kendő!
mond meg nekem,
sugd meg nekem,
mit hoz a jövődő?
Engem lesz-e a te
gazdád?

oh, ha te azt
megmondhatnád!
Fehér selyem, csipkés szélű
drága kicsi kendő!

Pehely selyem, csipkés szélű
drága kicsi kendő,
te maradtál
csak meg nekem
amikor elment ő!

Mennyi édes
tündér álom!
- hová lett a
boldogságom?

Fehér selyem
csipkés szélű
drága kicsi kendő....

J.B.
85

[Énekelte Szakálos Jolán 1983-ban]

I.
 Piros pünkösd napján
 imádkoztam érted.
 Piros pünkösd napján
 vártalak én téged.
 Tele volt a határ
 nyíló vadvirággal,
 vártalak a
 keresztúton
 pünkösdi
 rózsával.

II.
 De hiába vártam
 ősz is lett az anóta.
 Régen elhervadt már
 a pünkösdi rózsá!
 Kacagó kis párom
 többé sose hiolak
 ment a késő
 hideg télben
 jégvirágok nyitnak...

(Énekelte: Bella
 Imréné, Szarvas,
 Jolán 1982-ben.)

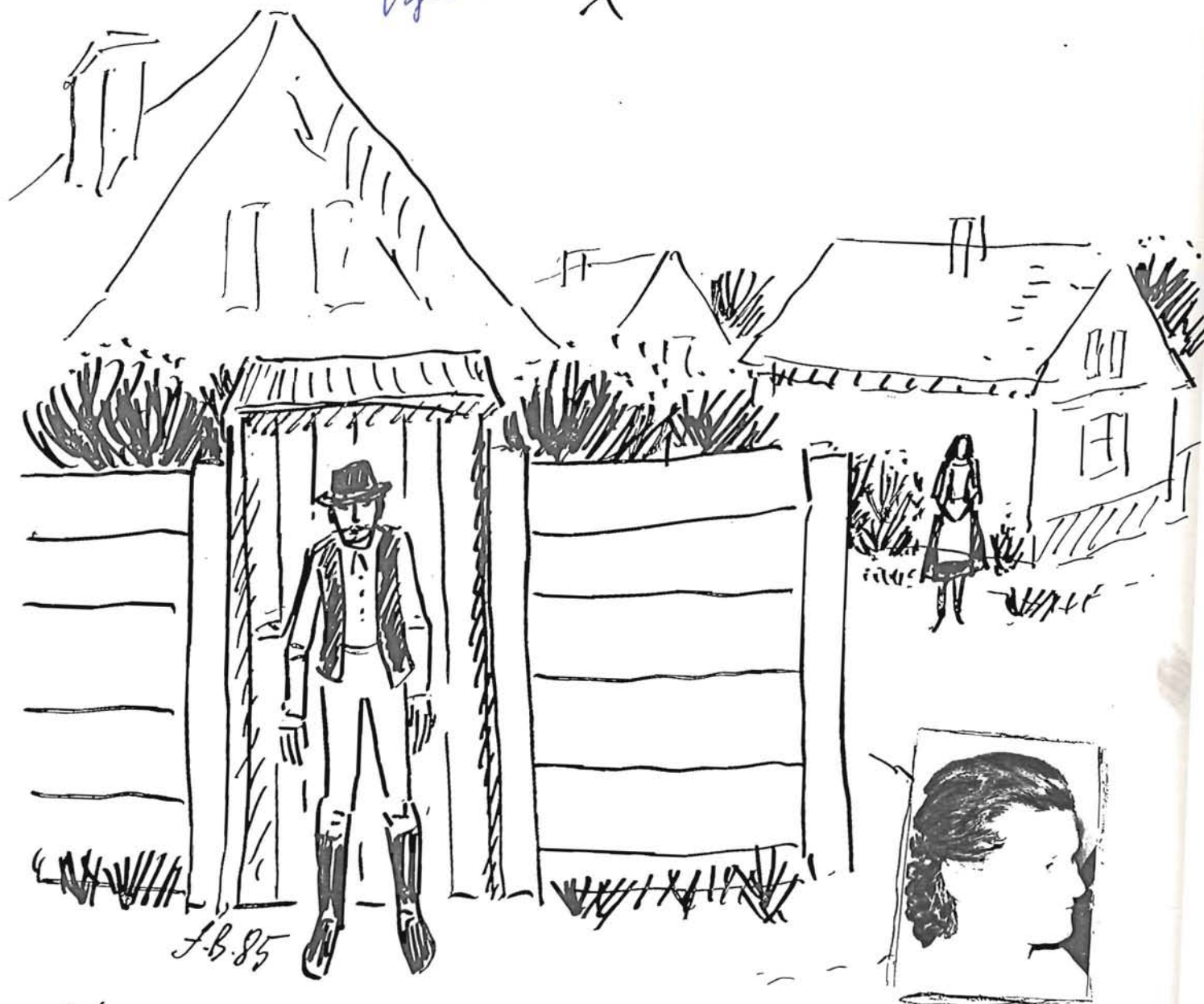

J.B.
 85

I. 542

Azt beszélik a faluban, hogy te bis vagy, hallgatóg.
Ki-ki állsz a kaputokba, két szemedből könny fakad.
Azt hiszed, hogy engem csalsz meg - megcsaltad te magadat.
En legalább megpiratlak, de neked sírni nem szabad.

Azt hiszed, hogy lassan, lassan el tudsz majd felejtetni.
Azt hiszed, hogy rajtam kívül mást is tudsz még szeretni:
A virág csak egyszer nyílik, elhervad az azután,
szerelemi csak ~~egy~~ lehet tiszta szívűből igazán!
egyenes *

(Énekelte: Bella Imréné, Szarvaskő folán 1984-ben)

Glej, de kitudnám
 panaszkodni
 magamat,
 ha valaki
 meghallgatná
 szavamot.

Fájva fájva
 panaszomat
 hiszidám.

Glej, de
 kinek?

- mikor
 senki
 nem
 sajnál!

Bizarrágból
 kötöttem
 koszorút.

A' talve'em
 a babámtól
 minden bit.

A' talve'em
 minden
 bit és
 bánatot.

Glej, csak
 az fáj,
 hogy a
 rózsám
 itt
 hagyott!

J.B.
 1985

(Édesanyám
 nőtaját
 énekelte
 nővérem, Mariska
 1980-ban)

Öreg primás tegy hangfogót
 hegedüdjek mind a négy lúdjára.
 Talán már csak te emlékszel
 édesapám kedves nótájára.

Talánkor hányzor lújtad,
 cifrazgattad fehér asztalánál,
 muszikháltad bekötöknél
 hajnalutóban anyám ablakánál.

Azt a nótát lújrd most nekem
 olyan csöndben, éppen hogy csak halljam.
 Édes kedvét, boldogságát
 valahinek nehogy megrávojam.

És ha lassan végéhez érsz,
 Koccints velem erre a nótára ...

Öreg primás
 ugye nem bűn,
 hogy ha
 néha
 könny
 hull a
 pohárba?
 *

(Énekelte:
 Bella Mária
 1984-ben)

J.B.85

Körmöskörül borúlt az égája.
 A ^{balbánnak} rozszánnak nem tudom mi a baja;
 Akármerre fordítgatom az ölembe,
 nem szől semmit, bánatos a szíve.
 Akármerre fordítgatom az ölembe,
 nem szől semmit, bánatos a szíve.

(Énekelte:
 Timár Elek
 1976 ban)

592

Egy rózsafán megrámláltam
száz rózsát.
Századikat elküldöttem telorrad.
Közepébe leheltem a lelkeket
tépél össze ha nem szeretsz már engemet.

A mi házunk felett csak egy csillag van.
Annak a csillagnak sok irigye van.
Irigyelik tőlem azt a csillagot
mely az én büsz életemre ragyogott.

37 (Énekelte: János Elek 1983-ban)

Régi nóta, híres nóta
 cseng fülembe.

Öreg cigány, híres cigány
 hepedültte.

Ahány lánym volt, ahány lepény,
 mind dalolta!

De srép is volt, de jó is volt
 az a nóta!

Régi nóta, híres nóta
 elfeledve.

Öreg cigány, híres cigány
 eltemetve.

Mert minn ki járja
 minn ki játsza;
 más a nóta,
 a világ is más azóta!
 *

(Enekelte: Bella Ferenc 1984-ben)

T. 612

A ti utcátokban fényesebb a csillag,
szelbbek a virágok, édesebb az illat.
Melegebb a napfény, hűvösebb az árnyék,
talán meg is halnék, ha oda nem járnék!

A ti utcátokban minden ablak távoa,
csak a te ablakod áll előttem zároa.

Nem vár ott rám senki, mégis odajárok,
szelbbek ott az esték, szelbbek a virágok!

*
(Énekelte: Bella Ferencné, Hefedűs Jován 1984-ben)

Kinn a pusztán szántók, vetők
kezem lábom fáradt.

Téged pedig az uraság vigadóba járat.

Becsületed feláldoztad
de én azért nem átkozlak,
mert is átkoználak?

Hisz az a pénz patikára kellett az anyádnak.

Bimbi voltál, hogy letépett
a te uraságod,

és aztán eldobott mint
hervadó virágot!

Így hívják ^{ma is} hogy penészvirág
ujjal mutat rád a világ
sír sz ahol nem látnak.

Ha mindenki követ dob rád,
én haromba zárlak!

*

J.B.
85

Énekelté: Bella Ferencné,
Hegedűs Irén

I. 633

Szegénylegény, szegény juhászlegény
tele pénzzel ez a nehéz cszény.
Mepveszem a szegényréget tőled,
ráadásnak add a szeretődöt!

— Ha az a pénz lenne csak foglalo',
ezer annyi ^{meg} a borta való',
a Világot adnák ráadásnak.
Szeretődöt mégsem adnám másnak!

x

J.B.85

(Énekelte:
Bella Ferencné
1980-ban)

Nyitvan van a
százados úr ablaka
barna kislány
síróva sétál
alatta.

Állj meg kislány
barna kislány
egy szóra

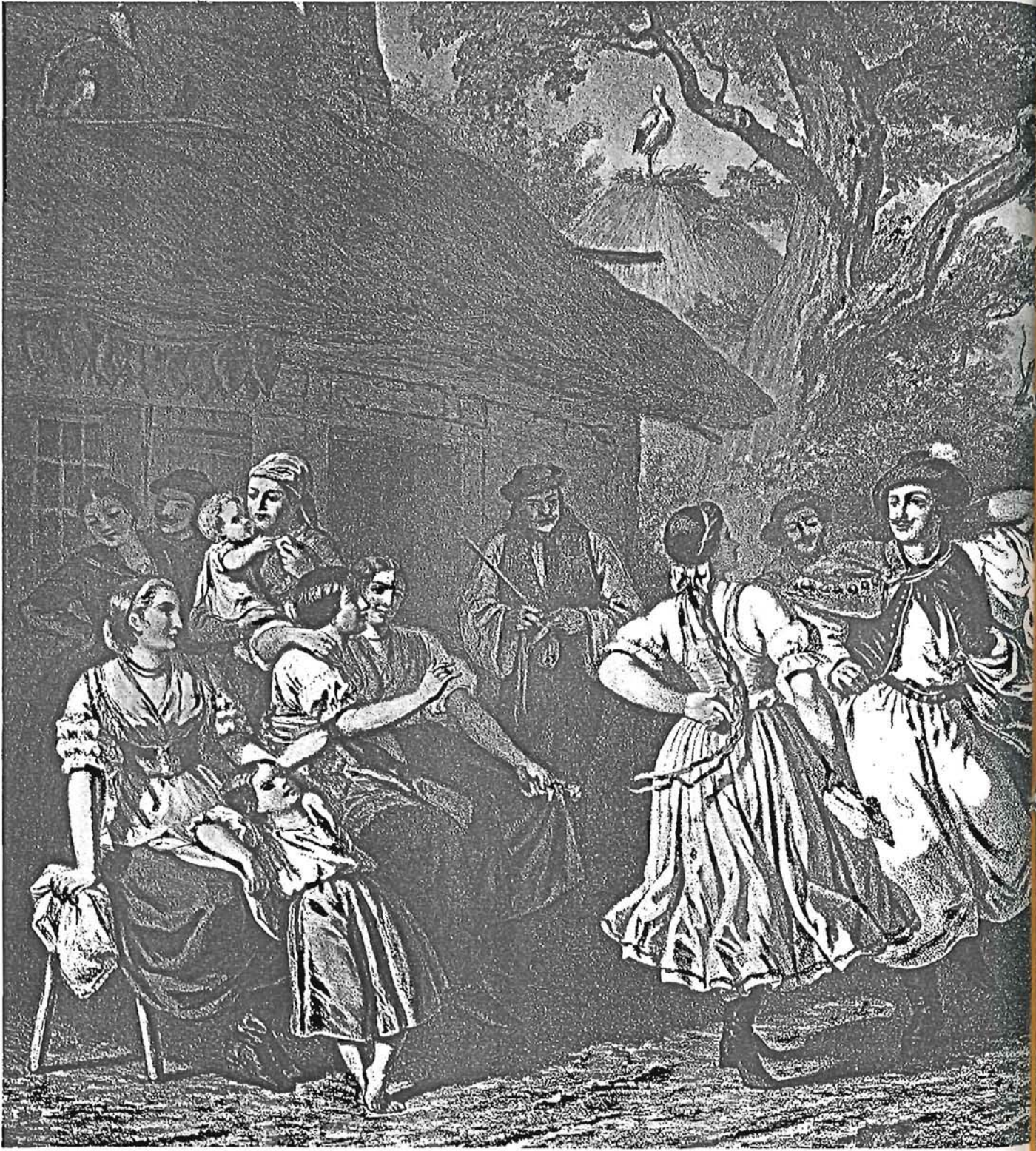
mégis te vagy szívem vigasztalója!

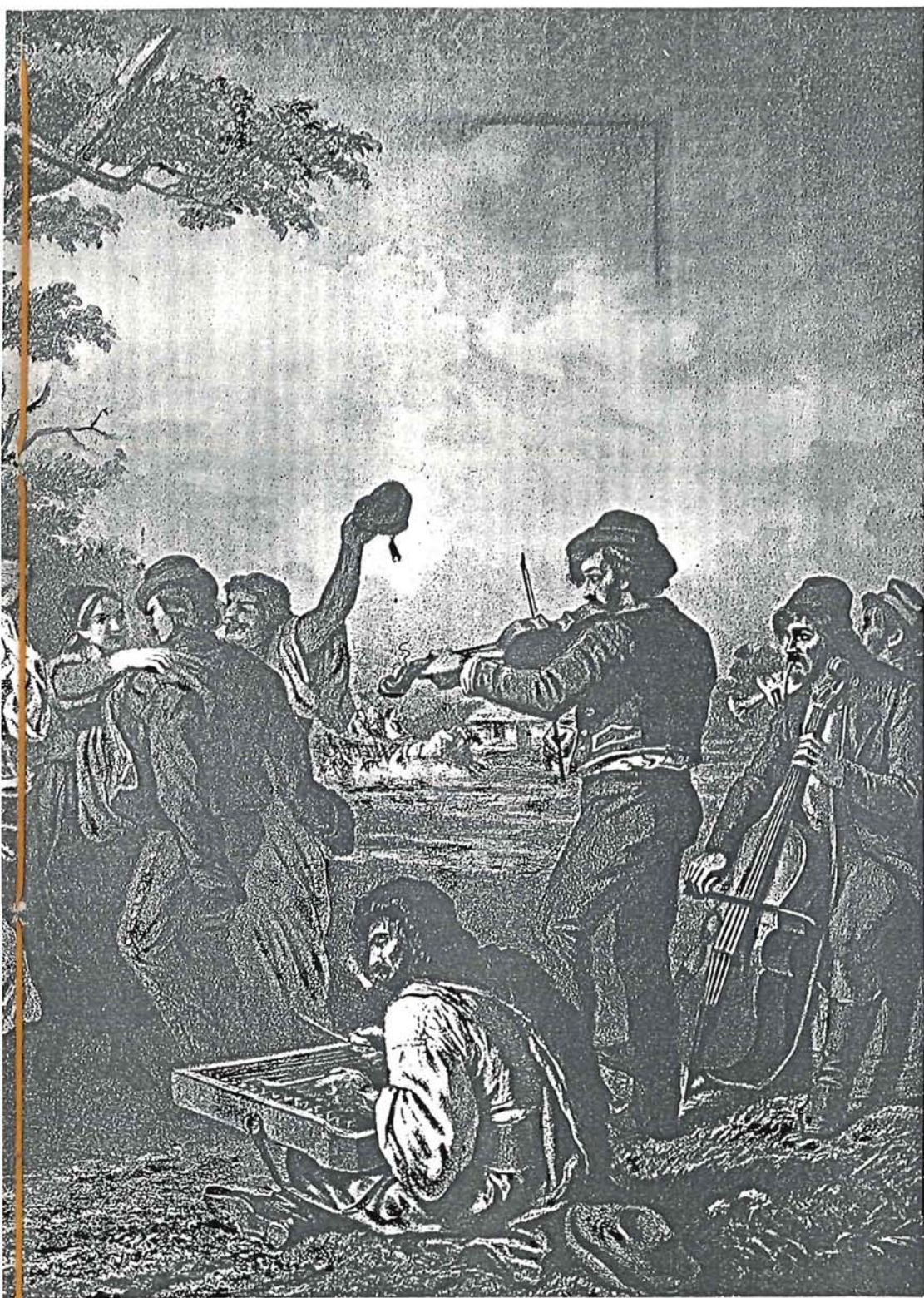
Nem állok meg a százados úr szavára.
Nem leszek a százados úr babája,
van már nékem a századában
egy közlegény,
kit nem adnék százados úr magáért!

A közlegény elesik a csatába
ki borúl a barna kislány vállára?
- Ha elesik szálljon áldás porára,
még sem leszek a százados úr
babája!

*

(Énekelte Bella Ferenc 1980-ban)

Csárdás : Lotz Károly rajza

Felher galamb, s'vill a falu felett
 viszi az en bánatos levelem,
 színtelenül s'villdos ide s'ova,
 boldog en igaz sem leszek soha.

Nem hall engem senki
 sohajtani:
 csak igazán szeressen
 valaki

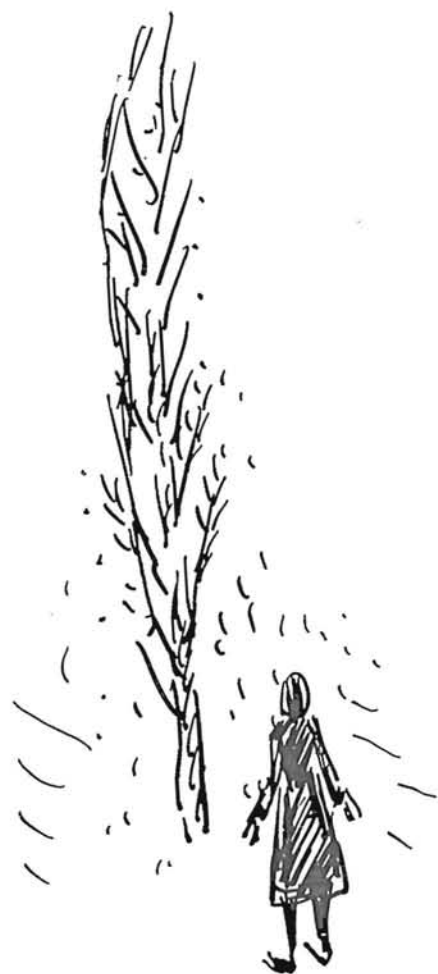
Szerettem en kislányt már eleget,
 de igazán egyik sem szeretett...
 Nem hall engem senki sohajtani,
 csak igazán szeressen valaki!

*

(Enekelte: Bella Ferenc
 és sógora, Szarvatos Jolán
 1963-ban)

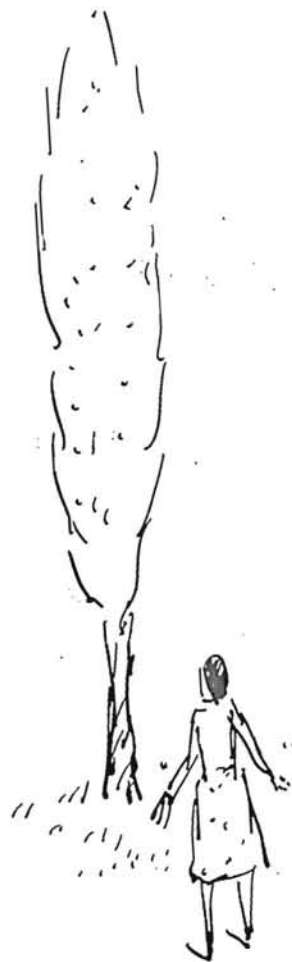
J.B.85

Lehullott a rezgőnyírfa
ezüst színű levele!

Ahogy lehullt
elsodorta
az őszi szél
messzire.

Egy levélen
rá volt írva
rózsámtól az üzenet:
"Isten veled édes,
Isten veled kedves,
élnünk együtt
nem lehet.

Elmúlt az ősz
elmúlt a tél
újra itt a
kikelet.

Újra hozott
az a nyírfa
ezüst színű
levelet.

Egy levélen
most is ott van,
rózsámtól az üzenet:
"Isten veled édes,
Isten veled kedves,
élnünk együtt
nem lehet.

* * *
(Énekelte: Valuskáné, Bella Flóra (70 éves) 1983-ban)

II. 87

Lement a nap, fényugara látszik még.
Halovány sűrűt ölt magára a vidék.
El-elnézem, rád gondolok szép babáim
a te arcod is mint az idő
oly nyomorú, halovány.

Nem átkozlak, haon, elhagyta engemet,
még a nap is elhagyja a bék-éft...

Nem átkozlak, csak az kínos

csak az fáj,
haon, sűrű tartó hű szeretmet igértél
és megesaltál!
*

Énekes: Bella Jóna
Valuskáné
1985-ben.

J. B. 85

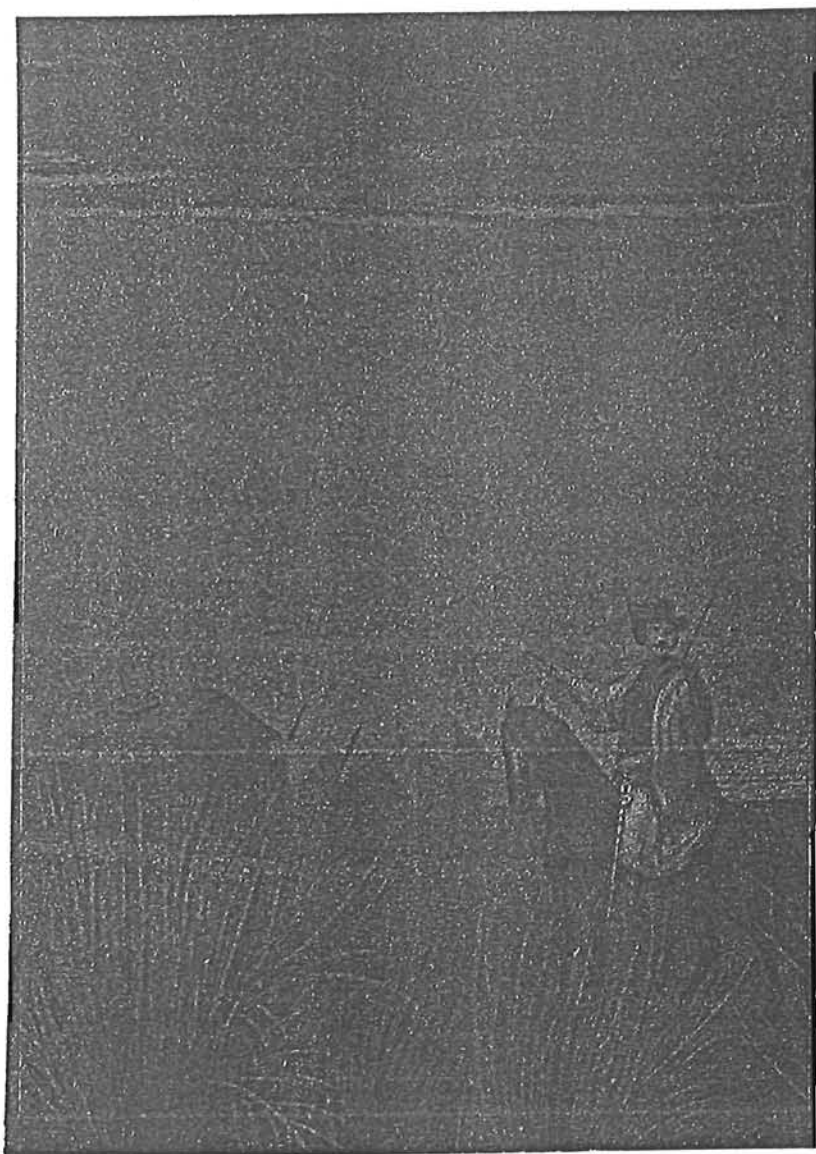
Faluvégén ^{rongyos} öreg viskó
 ráhajlik az öreg akác lombja.
 Csendes holdas

J.B.
 85

nyári estén
 a holdsugár
 ezüst fénybe vonja.
 Kicsi házból
 gyertyavilág
 látszik át az ócska
 repedt ajtón...
 Benne ül egy
 fáradt cigány
 kesereg a legszebb
 fián, az a
 rongyos cigány.

(Énekelte: Valuskáné, Bella Hona 1983-ban)

sterio Károly rajza

A temető árka mellyen ki van ásva.
Virágot ültettem anyám sírhalmára.
Kéj fel anyám, kéj fel, kéj fel a sírodból
nézdd meg milyen ásva lett a te sírodból.

Békjöt veseter a lovam négy lábára,
hogy ne járjon a temető" mély árkába.
Lepelj, lovam lepelj! Itt maradok veled.
Nem messe van ide kit a sívem szert.

*
(Énekeltte: Valuska né, Bella Tona 1883 ban)

Nincs én nékem egyebem
 egy pohárnál
 abban sincsen egyebem
 egy virágnál.

Virágomnak az a neve:
 Nefelejcs!

Mért is szeretesz
 ha az anyém
 nem lehetsz?

Nincs én nékem egyebem egy tanyánál
 abban sincsen egyebem egy pej-lónál

Kispej lovam lábba csak azt dobogja:

Én is voltam hü "szerető"
 * valaha

(Énekelte Bella Róza 1984-ben)

Mért nincs minden lánynak
hűt az udvarában,
aranyos diófa pitvar
ajtájában?

[Aranyos diófa
szagos a levele ...

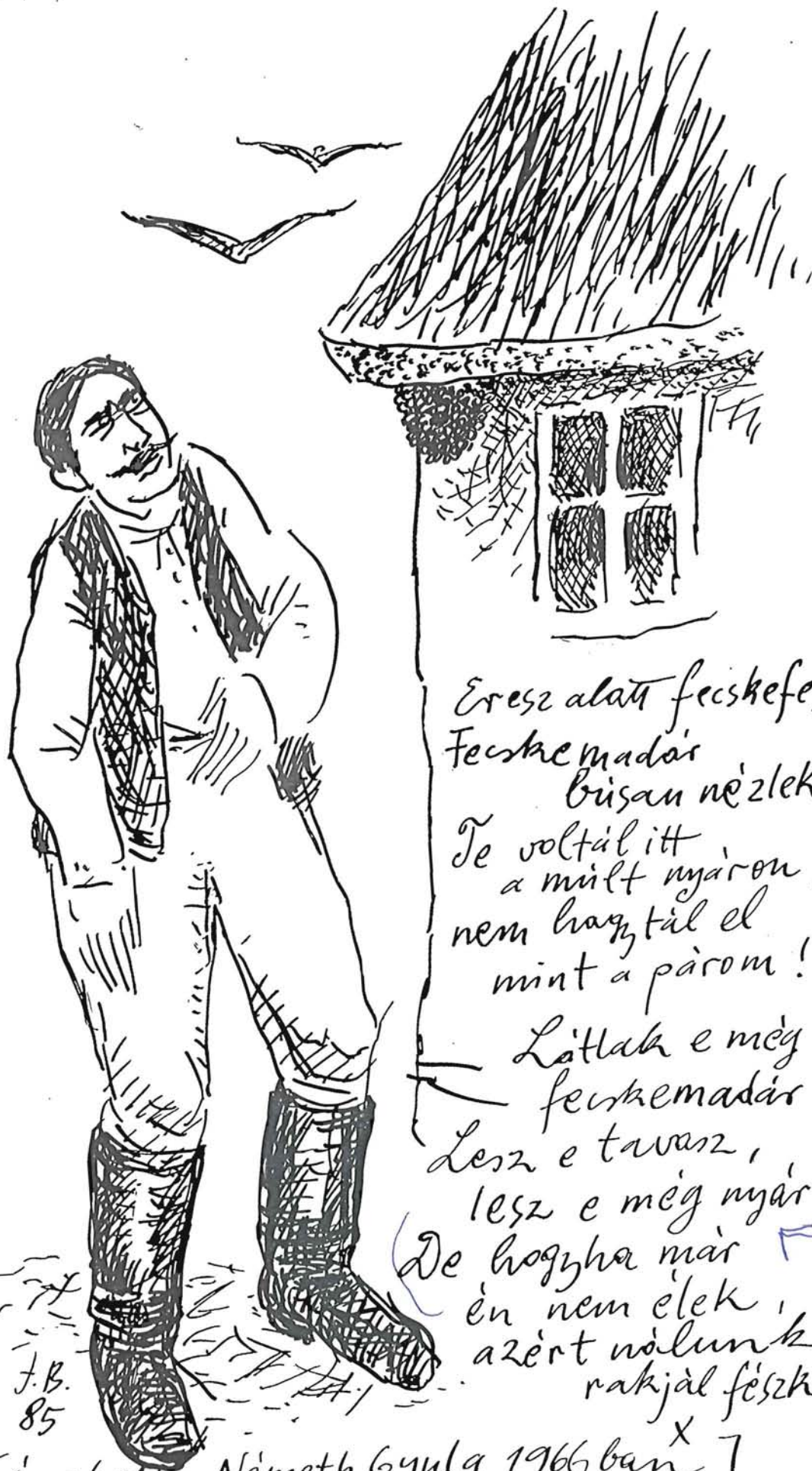

J.B.
85

Mért nincs
minden
lánynak
igaz
szeretője?

(Énekelte Bella Róza 1882-ben)

II. 1974

Eressz alatt fecskefészrek.
Fecskemadár
búsan nézlek.

Te voltál itt
a múlt nyáron,
nem hagytál el
mint a párom!

Látlak e még
fecskemadár?

Lesz e tavasz,
lesz e még nyár?

De hogyha már
én nem élek,
azért nálunk
rakjál fészket!

J.B.
85

[Énekelte: Németh Gyula 1966-ban^x]

Nincsen annyi tengercsillag az égen,
mint ahányszor eszembe jutsz
te nekem!

[Ha te engem színt oly
híven szeretnél,
mélyebb lenne,
nagyobb lenne
szerelemünk
a tengerrel:]

J.B.
85

Énekelte: Németh Gyula 84-ben.

Minden piros, fehér rózsát neki vittem.
A világon egyedül csak neki hittem.

Mégis elment messze tőlem,
elvitte a szívemből a sok-sok rózsát
Még azt a sok piros rózsát, fehér rózsát.
Piros rózsá, fehér rózsá, mondjátok még
mi van vele, mi his róla ?

Most már bizony szegény vagyok

semmim nincsen!

Csak egy hervadt rózsaszirmom

minden kincsem.

Nem maradt már
csak egy álom,
álmaimban gyakran látom

halvány arcom,
azt a sok-sok piros rózsát,
fehér rózsát...

Piros rózsá,
fehér rózsá

csak egy szál is
jut e majd a
koporsómra ?

*

Énekelte:
Németh
Gyuláné,
Salamon
Marpit
1884-ben

J.B. 85.

Nincsen rózsá tövis nélkül,
 szerelem szenvedés nélkül.
 Ráfizetsz a boldogságra;
 minden csóknak
 könny az ára!
 [; Minden csóknak
 könny az ára:]

En is drágán megfizettem

hogy szerettek,
 hogy szerettem.
 Boldogtalan
 lettem végül.
 Nincsen rózsá
 tövis nélkül,
 szerelem
 szenvedés nélkül!

*

Énekelte:
 Csikósné,
 Szabolcsi
 Vali

J.B.
 85

II. 293

Hegedűlnek
szépen muzsikálnak.
Jó kedve van
az egész Világnak.
Kgrándoznak,
járják
a bolondját...
Én nem
tudom,

Nekem...
csak
így
mondják.

Nem tudok én semmit a Világról.
Én miattam leeshetik lábáról.

Csak azt tudom,
hogy szeretlek téged,
fáj a szívem, majd meghalok érted!
[Énekelte: János Máttyás 1983-ban]

Édesanyám kössön kendőt
selymöt a fejére.

Menjen el a legszebb lányhoz
a falu szélére.

Mondja még a
legszebb lánynak,
elszeretném venni.

Kérdezze még:
Akas-e a feleségem lenni?

Azt a kislányt édes fiam
ved ki a fejedből.

Nem érdemli, hogy szeressed
szívedből lelkedből.

[A minap is azt mondta, hogy
üzente]

Szebb is, jobb is kérte.

— Édesanyám
de a szívem
majd
meghasad
érte! :)

*
Énerele:
Duda Imrené
1984-ben

II.307

Itt hagyom a falutokat nem sokára.
El megyek én ti föltek más országba.
Csillagtalan sötét éjjel fogok tőled búcsút venni,
hogy a könnyem ne lássa meg
soha senki.

Ha elmegyek ne mondjátok rosszat rólam.
Kártevője én senkinek sose voltam.

[; Te sem vehetsz a szememre
egyébb hibát, nagyobb vétket,
csak aztat, hogy szerettelek
nagyon téged! ;]

J.B.85

(Énekelte:
Zuda Jmréué
1984-ben)

Hogyha ír majd édesanyám
írjon a falunkról.

Küldjön egy szál virágot
az öreg akácunkról.

Írja meg, hogy az emberek
sajnálták e, hogy el kellett mennem?

Írja meg, hogy magán kívül
megsiratott e valaki engem?

Írja meg, hogy házuk előtt
áll e még a nyárfa?

Írja meg, hogy arrafelé
milyen nőt járja?

[Él e még az öreg cigány,
járna e a fonóba
mint régen?

Mindenkirol
írjon anyómm,
csak egy
lányról

Sose írjon
nékem! ;]

*

(Énekelte: Szurovecz folán 1983 ban)

Darumadár fenn az égen
 haza felé száll dogál,
 vándorbottal aközéhen
 cigányleány

meg-megáll:

Repülj madár
 ha lehet,
 vidd el ezt a levelet;
 mond meg az én
 galambomnak
 ne sirasson ne sajnáljon
 engemet.

Ha majd egyszer
 hamarjában,
 veled együtt
 lehetnék,
 violaszín nyoszolyádban
 oldaladhoz simít-
 nek...
 Szívemet a szívedre,
 büszke leány
 letéve
 lehajtanám büs-
 fejemet
 hattyú fehér,
 fehér hattyú kebledre.

(Énekelte Szurovecz Jolán 1984-ben)

J.B.
 85

Nem tudom az életemet
hol rontottam én el.

Gyógyítgatom a szívemet
a cigányzenével.

Elhíztatom halham, csudben,
hog, ebben a mezelemben
lele lehet halni ----

Ne hagyjál a leprzeb nyárbau,
enfem elheroadni!

Téli este panaszkodom a csillagos égen:

Ha te enfem nem szeretsz már, én minek is éljek?

[Te vagy az én leprzeb álmon,
te vagy az én boldogságom
szerelel a sirig!

Síromon a leprzeb virág

(Énekelték: Szuroveczue, Szurovecz földén)

Volt egyszer egy lovascsapat betörték a faluba, mepölteék a férfiakat elvitték a lányokat.

Este van már késő este minden rablány alszik már csak egy rablány van még ébren kinek szive nagyon fáj. Hogyha lenne tintám tollam, hogyha lenne papírom le is írnam mindazokat mit leírni fájdalom...

Reggel van már kora reggel minden rablány ébren már csak egy rablány alszik mélyen kinek lelke megyne száll.

Van már nekem tintám, tollam, van már nekem papírom le is írnom mindazokat mit leírni fájdalom.

(Énekeltte: Bella Anita, 9 éves, 1885 ben)

II. 421

Temetöben szól a zene, de jaj de valyon
kit temetnek benne?
Temetik a jó anyákat, jaj Istenem
mit csináljak?

Bár csak addig le ne tennék,
míg én innen oda érnek...
[Én tehetném le a sírba, aranyosim "korporába!"]

Jaj, az Endröd-i temetőbe
annyi helyem nincs már nekem, jaj,
[hogy egy jó Istenem, mit megáshassak,
mit csináljak? :)]

[Énekelte: Harnos Jurené 1985 (ben)]

Madár vigau dalol a lombos ágon, lágy esti szélből
..... s minden minden széles e világon
szerelmet érez, hű szeretni vágy.

Elmondanám én titkát szívemnek,
Elmondanám, hogy mily liven szeretlek.
Bewallanám, de hasztalan beszélek,
hideg szobor vagy, meg sem értenél.

Elmondanám a csöndes éjszakai
midőn a földön

Én két szememből mesére száll az álom
nyugalmat érez, hű szeretni vágy.

De ha egyszer visszatér a szépség
elűzi azt mint százszázévi létség.

Elmondanám, de hasztalan beszélek,
hideg szobor vagy, meg sem értenél!]

*

(Énekelte:
Ambrú's 1966 ban)

J.B.85

Most van a nap lemenőbe,
Kimegyek a temetőbe.

A holdvilágtól kérdezem,
nem látta-e a kedvesem?

Azt feleli: Látta, látta:

Egy mély sír magába zárta,
el van zárva a világtól
mint rab madár a párjától!

Kelj fel, kelj fel szép kedvesem,
erzetlen egy szerelmesem.

Beteg az én szívem tája,
mínesen hullólevel rája....

Hullólevel, sárga level,
víg én szeretszójjal a sír....

[Most van a nap lemenőbe,
kimegyek a temetőbe!]

*

J.B.
85

(Énekelte: Ambrus 1966-ban)

67-

Azt mondják, hogy tavasz nyílik
odabint a réten.

Azt mondják, hogy nem szeretsz már,
elfeledtél régen!

- de azt mondják, hogy sárba dobtad
már a rózsaszíjat,

- de amit egyszer alkonyatkor
- de ott feledtem nálad.

Azt mondják, hogy mást lányt vittél
de vasárnap a táncba

- de azt mondják, hogy esküvő lesz
de otthon nem szódra!

- De ne félj tőlem, nem átkozlak,
rád csak áldást kérek!

De az a lány
imádkozzék,
hogy haza
sose térjek!

*

(Énekeltte: egy Endrőd-i
cigánylány 1966-ban)

L.B.
85

Messze mentél, idegenbe
hideg szíved elfelede
és várn élek.

Íj de messze tőled.

Csillagfényes éjszakákon
de a szememre nem jön álom
de éjjel, nappal álmodom felőled.
Nézepetek egy csillagot
mely mint két sóha

el nem hagyott,
de csak két önkéntes fénylött....

De, Ha majd egyszer sok év után
de véletlenül gorsod utján
de árva szíved erre felé járnál
de gyere ki a temetőbe
rátalálsz a szeretődre

de csak egy percre
állj meg a fejfámmal.
Öleld át a két karoddal
vigasztaló búz szavakkal
meséj neki szépet...

De Ha az égben találko-
zunk
mert egy Istenhez
imádkozunk,
én mindent-mindent
megbocsájtok
néked.

*

(Énekelte: Molnár Bélainé
1984-ben)

J.B.
85

Nem sírok már többet,
nem leszi attól könnyebb
szivemben a bánat.
Úgy is tudom régen
hoggy az élet nekem
nem terem rózsákat

De nem fér a fejembe,
mert kell, hogy az ember
szíve mindig fájjon,
s ki rózsákra vágyik,
mert kell, hogy halálig
törzs között járjon?

Hétfelm az Istentől
dobjon le a menybőt
egy szép rózsaszálat,
mert idelelt a földön
sem hegyen, sem völgyön
én sehol sem találok.

Köngyörögtem szépen,
nem dobtak le mégsem.
Én várom minélhátba.
Hogyna le is dobtak,
hát nagyon messze
dobtak,
én nem találok rája.

* Refr.

(Énekelté:
Burai Erzsike és
Molnár Béláné)
1983ban

Csillagok éjszakáján,
a mindenség miért nem
borul gázzba?

Miért könnyes
az ég alja
ha egy-egy csillag
lehullását látja?

Miért csak azért
él az ember,
hogy sirassa
messzire tünt
elvezített társait?
Miért fáj az élő fának
ha letörik a
gyenge bimbós ágait?

Hulló csillag lesz belőle
hervadozó mint a
lehullt rózsák.
Örömtelen lett az arcam
eltünt még a
mosolygás is róla.

A sors pedig
engem vert meg
én zokogok én kesergek
a sötét éjszakákon.
Meggiratlan mindig mikor
egy-egy csillag lehullását
látom.

*

(Énekelte: Burai Zoltánné 1984-ben)

71-

Repülj madár repülj
 Endrődön keresetül,
 de izend az anyámnak
 hogy nagyon
 beteg vagyok!

Olyan beteg vagyok,
 talán
 még is
 halok,

de beteg ágyaimban
 még sem látogatott.

Kerek ez az erdő
 magam járok benne,

de keresem a párom
 sehhol nem találom.

Hulljatok levelek
 rejtsetek el engem

de mer' az én
 jó anyám

de sírva keres
 engem.

*

(Énekelte: egy cigánykisfiány 1966-ban)

Bella Tibor

Bella József

Bella Róza (József lánya)

Bella Anita (Ferenc unokája)

Bella Imréné
Szakálos Jolán

Bella Imre

Bella Ferenc

Bella Ferencné
Hegedűs Irén

Németh Gyula

Németh Gyuláné
Salamon Margit

Némethné, Sóczó Julianna
és édesanyjának: Sóczó Viktória

Bella Mária és férje: Timár Elek

*

Vaszkó Ilona testvéreivel:
főúnnal és tanóssal

Vaszkó Irén

Sóczó Ilona unokájával és
lányával

Dinya Imre és neje
Szurovecz Piroška

Csikósné, Szalóki Vali

Duda Imréné, férjével és anyjával

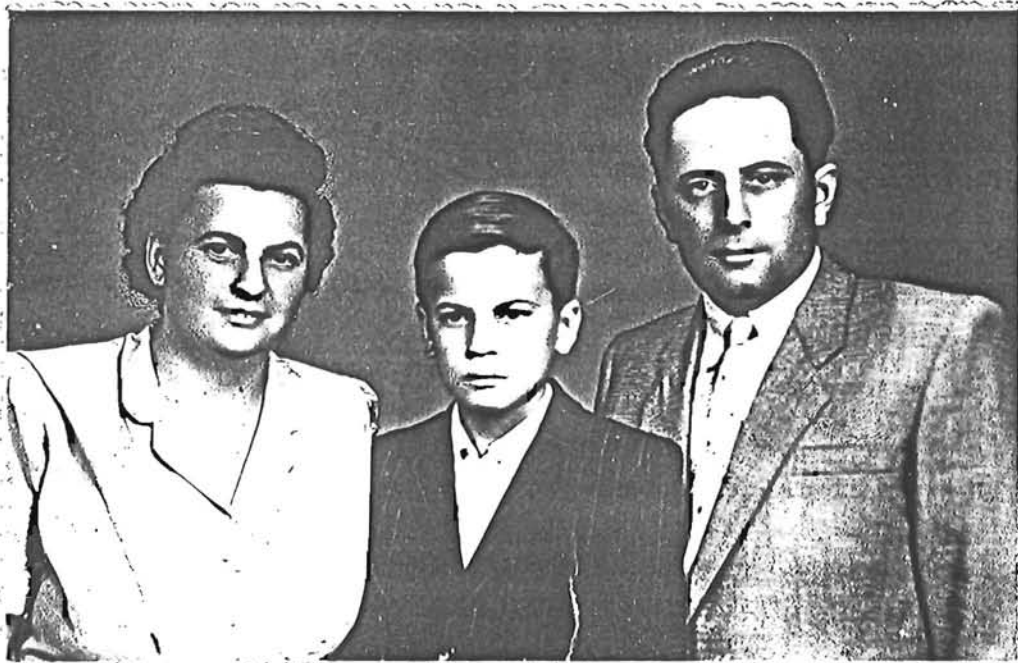
Szuroveczné, Szurovecz Jolán

Harnos Imréné, fiával

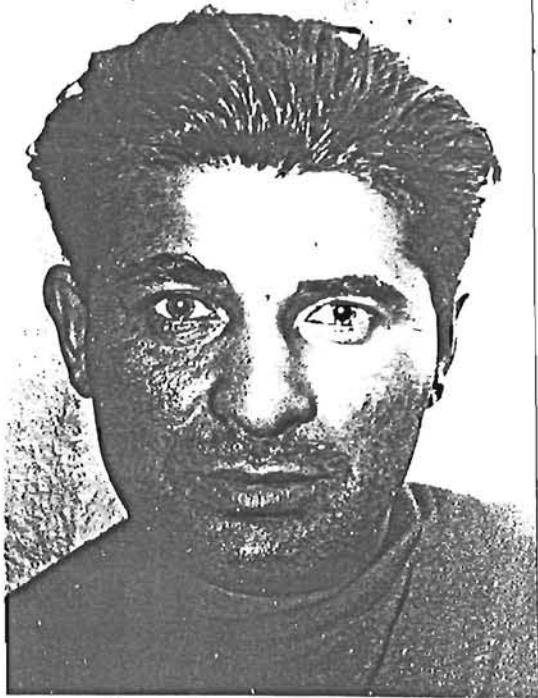
Bella Ilona
és férje
Valuska
Lajos

Kiszely
László
és
neje
Timár
Ilona
Kis-
fiukkal

Az Endrőd-i cigányváros énekesei 1966-ban

Ambrás

Burainé és Erzsikeje

Molnárné, Keresztes; Eszter

"Szólóénekesnő"
Helén

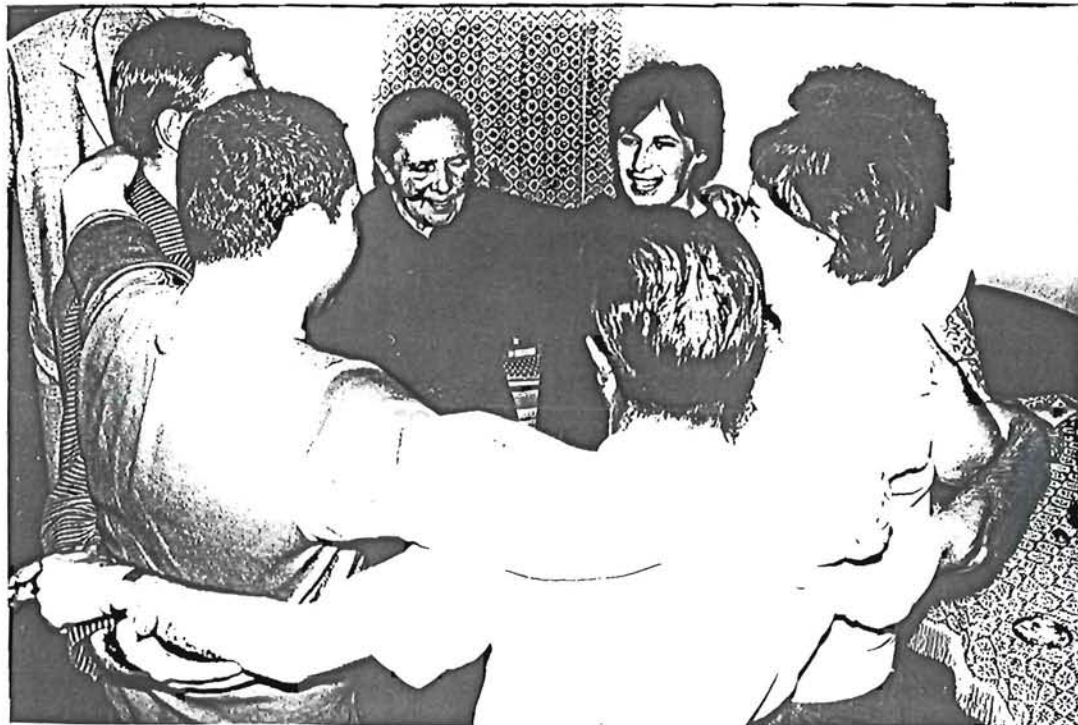

Menyasszony-
tánc
1966-ban

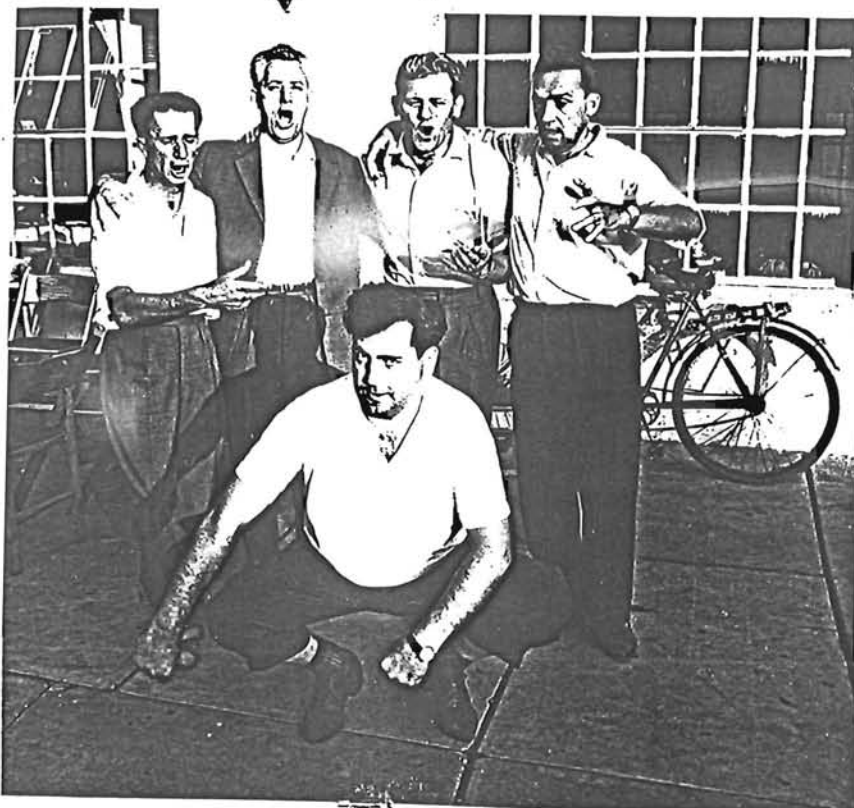
Belláékval
a
tornácson
1966-ban

Házi mulatság Bellaéknál 1966-ban
Talan Máttyás

Bella József és Köre
elől: Giricz Béla

Horvath
Jeno

Ambris

Sárhegyi
András

Polányi Imre

Szakólos
Zoli

Bella János magnófelvételt készít Polányi Imre, Németh
Dezso körében 1966-ban.

Bella festuènek 1984ben

Bella József
* 1919

Bella Imre
* 1921
† 1999

Bella Mária
* 1924

Bella Antal
* 1926

Bella Terenc
* 1928
† 1986

Bella János
* 1935

Bella Tibor
* 1939